

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ

(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії

зі спеціальності 073 Менеджмент

(шифр і назва спеціальності)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою економіки, організації та планування діяльності
підприємства ХНЕУ ім. С. Кузнеця, протокол. №13 від 08.04.2016

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Метою проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Управління інноваційним розвитком» є розвитку професійних компетентностей, якими має володіти здобувач після вивчення дисципліни.

У ході практичних занять здобувач набуває професійних компетентностей та практичних навичок роботи з вирішення прикладних задач професійної діяльності.

Відповідно до програми навчальної дисципліни «Управління інноваційним розвитком» на практичні заняття відводиться 24 год. навчального часу.

Практичні заняття з навчальної дисципліни «Управління інноваційним розвитком» проводяться у аудиторіях Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння й навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язування їх на занятті.

При підготовці до конкретного практичного заняття в межах виконання відповідного завдання (табл. 2.1) здобувачі формують звіт або доповідь, який відповідає зазначеним викладачем вимогам, та захищають його під час аудиторного заняття перед викладачем і аудиторією одногрупників.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання для практичних занять, які передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Перелік тем та завдань для практичних занять

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
Змістовий модуль І.						
1.	Тема 1. Інноваційний розвиток підприємства	Здатність здійснювати управління інноваційним розвитком підприємства	Типи розвитку, їх особливості. Інновації, їх класифікація. Інноваційний процес, його характеристики, складові та	4	Microsoft Word, Statistica	Основна: [1, 2]. Додаткова: [4, 10]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
2.	Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку	Здатність визначати інноваційний розвиток підприємства як економічну категорію	зако-номір-ності. Інноваційний розвиток підприємства як економічна категорія. Типи розвитку, їх особливості. Інновації, їх класифікація. Інноваційний процес, його характеристики, складові та зако-номір-ності. Моделі інноваційного розвитку підприємства. Еволюція управління дослідженнями та розробками	4	Micro soft Office Excel, Micro soft Word, Micro soft Project , Statisti ca	Основна: [1, 3]. Додаткова: [5]
	Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування	Здатність до визначення системи показників інноваційної діяльності промислового підприємства згідно з міжнародними підходами	1. Визначення системи показників інноваційної діяльності окремого підприємства. Аналіз зміни цих показників у динаміці. 2. Визначення та розрахунок затратних показників інноваційної діяльності окремого підприємства. 3. Визначення та розрахунок показників, які характеризують динаміку інноваційного процесу окремого підприємства.	4	Micro soft Office Excel, Micro soft Word, Micro soft Project , Statisti ca	Основна: [2, 3]. Додаткова: [7, 11]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
			<p>4. Визначення та розрахунок показників оновлення для окремого підприємства.</p> <p>5. Визначення та розрахунок структурних показників для окремого підприємства.</p> <p>6. Оцінка інноваційного потенціалу окремого підприємства за наступними блоками: продуктовий, функціональний, ресурсний, організаційний, управлінський.</p> <p>7. Оцінка стану інноваційного клімату окремого підприємства з використанням STEP-аналізу стратегічних сфер.</p> <p>8. Визначення інноваційної позиції окремого підприємства.</p> <p>9. Визначення інноваційної активності окремого підприємства</p>			
	Тема 4. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства	Здатність до формування стратегій інноваційного розвитку підприємства	Вибір комбінацій технологія-продукт-ринок, розподіл ресурсів і вибір адекватних бізнес-моделей для цих комбінацій. Управління портфелем	4	Microsoft Office Excel, Microsoft Word, Microsoft	Основна: [2, 3]. Додаткова: [7, 9]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
			інноваційних проєктів і формування карти маршруту		Project, Statistica	
Разом за змістовим модулем I						
Змістовий модуль II.						
	Тема 5. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	Здатність до визначення сучасних організаційних форм інноваційного розвитку	Множинність організаційних форм і функцій фахівців в інноваційній діяльності. Формування інноваційних підрозділів. Форми малого інноваційно-го підприємництва. Міжфірмова науково-технічна кооперація в інноваційних процесах. Інноваційне лідерство. Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства	4	Microsoft Office Excel, Microsoft Word, Microsoft Project, Statistica	Основна: [1, 3]. Додаткова: [6, 10]
	Тема 6. Інфраструктура ринку інновацій.	Здатність до аналізу інфраструктури ринку інновацій	Визначення складових інфраструктури ринку інновацій Визначення характеристик інфраструктури ринку інновацій.	4	Microsoft Office Excel, Microsoft Word, Statistica	Основна: [1, 3]. Додаткова: [6, 10, 11]
Разом за змістовим модулем II						
Разом за навчальною дисципліною						

*ПЗ – програмне забезпечення

3. ТИПОВИЙ ПРИКЛАД ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №...:

Завдання Визначте стратегічну інноваційну поведінку ПАТ "Турбоатом", ПРАТ Інститут "Укроргверстатінпром", ПРАТ "Кондитерська фабрика "Харків'янка" (використовуючи значення ознак, притаманних віолентам – 1, па-тієн-там – 2, експлерентам – 3, комувантам – 4) за низкою наступних ознак:

новизна галузі: 1 – нова, 2 – зріла, 3 – нова, 4 – нова або зріла;

розмір підприємства: 1 – велике, 2 – середнє велике або мале, 3 – мале або середнє, 4 – мале;

потреби, які обслуговує підприємство: 1 – масові або стандартні, 2 – масові, але нестандартні, 3 – інноваційні, 4 – локальні;

тип виробництва: 1 – масове або стандартне, 2 – спеціалізоване, 3 – експериментальне, 4 – універсальне (одиначне);

рівень конкуренції в галузі або в суміжних галузях: 1 – високий, 2 – низький, 3 – середній, 4 – середній;

фінансова стійкість підприємства: 1 – висока, 2 – висока, 3 – низька, 4 – низька;

темп розвитку підприємства: 1 – високий, 2 – середній, 3 – значний, 4 – низький;

якість продукції підприємства: 1 – середня, 2 – висока, 3 – середня, 4 – середня;

номенклатура (асортимент) продукції підприємства: 1 – не надто широка, 2 – вузька, 3 – як така відсутня, 4 – вузька;

витрати виробництва: 1 – низькі, 2 – середні, 3 – низькі, 4 – низькі;

витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи: 1 – високі, 2 – середні, 3 – високі, 4 – відсутні;

переваги (основні фактори успіху) в конкурентній боротьбі: 1 – висока продуктивність, 2 – пристосування до особливостей ринку, 3 – випередження в нововведеннях, 4 – гнучкість;

тип науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт: 1 – поліпшувачий, 2 – пристосовницький, 3 – проривний, 4 – відсутній;

тип збутової мережі: 1 – власна або контрольована, 2 – власна або контрольована, 3 – відсутня, 4 – відсутня;

застосована реклама: 1 – масова, 2 – спеціалізована, 3 – відсутня, 4 – відсутня.

Мета заняття: набуття компетентностей визначення типу конкурентної поведінки окремих підприємств з метою подальшої розробки стратегій інноваційного розвитку

Основні теоретичні відомості: класифікація Л. Г. Раменського за допомогою морфологічної матриці ідентифікації.

Хід роботи.

ПАТ "Турбоатом" можна визначити, як виразного патієнта (новизна галузі: 2 – зріла; розмір підприємства: 2 – велике; потреби, які обслуговує підприємство: 2 – масові, але нестандартні; тип виробництва: 2 – спеціалізоване; рівень конкуренції в галузі або в суміжних галузях: 3 – середній; фінансова стійкість підприємства: 3 –

низька; темп розвитку підприємства: 2 – середній; якість продукції підприємства: 2 – висока; номенклатура (асортимент) продукції підприємства: 2 – вузька; витрати виробництва: 2 – середні; витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи: 2 – середні; переваги (основні фактори успіху) в конкурентній боротьбі: 2 – пристосування до особливостей ринку; тип науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт: 3 – проривний; тип збутової мережі: 2 – власна або контрольована; застосована реклама: 2 – спеціалізована.

Підприємство має підвищити свою фінансову стійкість для того, щоб не втратити своїх стійких позицій.

ПРАТ "Інститут "Укроргверстатінпром" можна визначити, як виразного експериментатора (новизна галузі: 3 – нова; розмір підприємства: 3 – середнє; потреби, які обслуговує підприємство: 3 – інноваційні; тип виробництва: 3 – експериментальне; рівень конкуренції в галузі або в суміжних галузях: 3 – середній; фінансова стійкість підприємства: 3 – не дуже висока; темп розвитку підприємства: 2 – середній; якість продукції підприємства: 3 – середня; постійна номенклатура (асортимент) продукції підприємства: 3 – як така відсутня; витрати виробництва: 2 – середні; витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи: 3 – високі; переваги (ключові фактори успіху) в конкурентній боротьбі: 3 – випередження в нововведеннях; тип науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт: 3 – проривний; збутова мережа: 3 – як така відсутня; застосована реклама: 2 – спеціалізована.

ПРАТ "Кондитерська фабрика "Харків'янка" можна визначити як віолента з дещо зтертими ознаками (новизна галузі: 2 – зріла; розмір підприємства: 2 – середнє; потреби, які обслуговує підприємство: 1 – масові; тип виробництва: 1 – масове; рівень конкуренції в галузі або в суміжних галузях: 1 – високий; фінансова стійкість підприємства: 1 – висока; темп розвитку підприємства: 2 – середній; якість продукції підприємства: 2 – висока; номенклатура (асортимент) продукції підприємства: 1 – не надто широка; витрати виробництва: 2 – середні; витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи: 2 – середні; переваги (основні фактори успіху) в конкурентній боротьбі: 2 – пристосування до особливостей ринку, 3 – випередження в нововведеннях, 4 – гнучкість; тип науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт: 2 – пристосовницький; тип збутової мережі: 1 – власна та контрольована; застосована реклама: 1 – масова.

Очікуваний результат виконання завдання: визначення напрямів розробки інноваційної стратегії, наприклад: з огляду на те, що більшість підприємств, які працюють на цьому устаненому ринку, є віолентами, треба вдосконалювати стратегії розвитку, щоб запобігти втраті вигідної позиції. З урахуванням галузі, ПРАТ "Кондитерська фабрика" Харків'янка" має всіляко зменшувати витрати виробництва, збільшувати продуктивність, робити свою продукцію ще більш доступною для широкого кола споживачів. Найбільш зразкову віолентну стратегію демонструє на цьому ринку Корпорація "РОШЕН", яка вдається до поглинання колишніх радянських підприємств, завдяки чому контролює значні обсяги реалізації, виникає "ефект масштабу"; рано чи пізно ринок потребує від віолентів стати транснаціональною компанією або позбутися своїх привілейованих позицій.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Виконання кожного завдання для практичних занять оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань до практичних занять у межах тем змістових модулів наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для практичних занять	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2		Сума балів
	ЗПЗ1	ЗПЗ2	ЗПЗ3	ЗПЗ4.	ЗПЗ5	ЗПЗ6	
Максимальна кількість балів	2	2	2	2	2	2	12

ЗПЗ – завдання для практичних занять.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності здобувача та іншої академічної документації.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4.1. Основна

1. Лепейко, Т. І. Управління інноваційними процесами на промислових підприємствах: методологія та практика [Текст] : монографія. – Х. : ХНЕУ, 2013. – 219 с
2. Гриньов, А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління [Текст] : монографія. – Х. : ІНЖЕК, 2003. – 304 с.
3. Верещагіна, Г. В. Інноваційний менеджмент [Текст] : конспект лекцій / Харківський національний економічний університет. – Х. : ХНЕУ, 2011. – 226 с.

4.2. Додаткова

4. Ілляшенко, С. М. Управління інноваційним розвитком [Текст] : навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Суми : Університетська книга; Княгиня Ольга, 2005. – 324 с.
5. Коюда, В. О. Інноваційна діяльність підприємства та оцінка її ефективності [Текст] = Innovation activities of enterprise and assessment of their effectiveness : монографія: присвяч. 80-річчю заснування ХНЕУ / Харківський національний економічний університет. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 223 с.
6. Управління інноваційною діяльністю [Текст] : монографія: Присвяч. 80-річчю заснування Харківського національного економічного університету / [під заг. ред. О.М. Ястремської, Г.В. Верещагіної]; Харківський національний економічний університет. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 402 с.
7. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства [Текст] : навч. посіб.; присвячується 80-річчю заснування ХНЕУ / Харківський національний економічний університет. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 388 с.

4.3. Ресурси Інтернет

8. www.business-inform.net
9. http://www.hneu.edu.ua/Informatoin_about_Development_Management
10. [http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/\(ISSN\)1540-5885](http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/(ISSN)1540-5885)
11. <http://www.worldscientific.com/worldscinet/ijim...>